

Κληροδοτήματα χωρίς έλεγχο

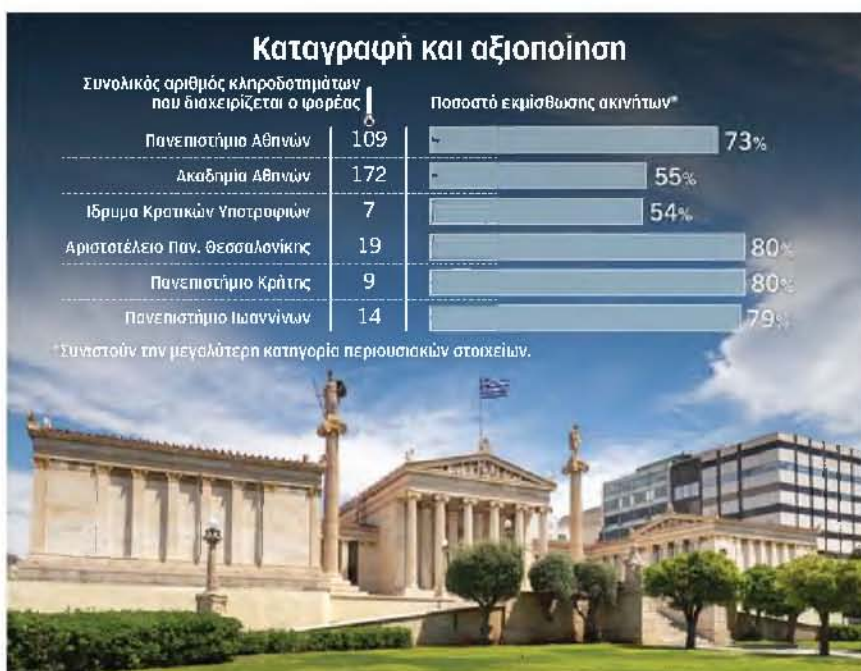
«Καμπανάκι» από Ελεγκτικό Συνέδριο για τα περιουσιακά στοιχεία των ΑΕΙ

Της ΣΟΦΙΑΣ ΣΠΙΓΓΟΥ

Την εντυπωσιακή απουσία ελέγχου και εποπτείας στη διαχείριση των κληροδοτημάτων που έχουν αφαιρεθεί από πολίτες στα ΑΕΙ, στην Ακαδημία Αθηνών αλλά και στο Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών διαπιστώνει σε έκθεσή που συνέταξε το Ελεγκτικό Συνέδριο. Κατά την έκθεση, που αριθμεί 36 σελίδες, «η πλειονότητα των κληροδοτημάτων επί σειρά πολλών ετών δεν έχουν υποβληθεί σε κανέναν απολύτως έλεγχο», με αποτέλεσμα να είναι «θολή» η πραγματική εικόνα της διαχείρισης και της αξιοποίησής τους. Ο έλεγχος που πραγματοποιήθηκε το 2024 για τα κληροδοτήματα (αφορά κυρίως τα έτη 2022-2023) έδειξε πως, παρότι αξιοποιείται σημαντικό μέρος των περιουσιών, υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις στην καταγραφή και παρακολούθησή τους. Εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι μία δεκαετία μετά, η σχετική νομοθετική μεταρρύθμιση του ν. 4182/2013 δεν είχε ολοκληρωθεί, καθώς έλειπαν κρίσιμες κανονιστικές αποφάσεις που θα αποσαφηνίζαν σημαντικά ζητήματα τα οποία ανασχολούν τους φορείς διαχείρισης των κληροδοτημάτων και θα ενεργοποιούσαν ορισμένες κρίσιμες σημαντικές ρυθμίσεις του νέου θεσμικού πλαισίου.

«Ελλιπώς ενημερωμένο» ως προς το περιεχόμενο και την αξία των περιουσιακών στοιχείων διαπιστώθηκε πως είναι και το Μητρώο Κοινοφελών Περιουσιών, βασικό εργαλείο διαφάνειας και ειλικρίκειας. Κατά το Ελεγκτικό Συνέδριο, δεν υπάρχει ουσιαστική αντιμετώπιση των δυσκολιών οργάνωσης και τήρησής του, γεγονός που καθιστά αναγκαία τη βελτίωση και τον εξορθολογισμό του. Μεταξύ άλλων διαπιστώθηκε η μη καταχώριση ή μη επικαιροποίηση υπολοίπων τραπεζικών καταθέσεων, αλλά και η μη καταχώριση μετοχών, ομολόγων, υμολόγων, παρότι συνιστούν περιουσιακά στοιχεία. Σχετικά με τα ακίνητα υπήρχαν εσφαλμένες καταχωρίσεις για την αντικειμενική και την εμπορική αξία, την έκταση, τα ποσοστά συνδιοικησίας του φορέα διαχείρισης και την κατάσταση στην οποία βρίσκονται.

Παράλληλα διαπιστώθηκε πως το νέο πλαίσιο ελεγκτικών μηχανισμών που προέβλεπε ο νόμος δεν ενεργοποιήθηκε. Οι διαχειριστικοί έλεγχοι από το

ΠΗΓΗ: Ελεγκτικό Συνέδριο, επίσημο έγγραφο ΕΛΕΓΧΟΥ 2024

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το νέο πλαίσιο ελεγκτικών μηχανισμών που προέβλεπε ο νόμος δεν ενεργοποιήθηκε, ενώ οι περισσότεροι φορείς δεν έχουν εκπονήσει σχέδια διαχείρισης και αξιοποίησης.

υπουργείο Οικονομικών ήταν αποσπασματικοί, με αποτέλεσμα να περιουσιάζουν μεγάλης αξίας να μένουν για χρόνια χωρίς έλεγχο. «Το παράδοξο, βέβαια, του θέματος έγκειται περισσότερο στο ότι, από τη θέση σε ισχύ του ν. 4182/2013 και εντεύθεν, οι διαχειριστικοί έλεγχοι και δη από όργανα του υπουργείου Οικονομικών, με αντικείμενο τα κληροδοτήματα του ελέγχου, όχι μόνο δεν ενδυναμώθηκαν, αλλά, αναθέτως, ήταν εξαιρετικά σπάνιοι και εντελώς μεμονωμένοι», αναφέρεται.

Μάλιστα γίνεται λόγος για πλήρη αδρανοποίηση των διαχειριστικών ελέγχων που δεν φαίνεται υπό οιαδήποτε εκδοχή δικαιολογημένη, ακόμη κι αν δεν υφίστανται, κατά περίπτωση, υπόνοια διαχειριστικών ατασθαλιών. «Και τούτο διότι η θεσπιζόμενη με τον νέο νόμο περιοδικότητα ως βάση έχει την

τετραετία, ενώ δεν έλειψαν από τον έλεγχο και περιπτώσεις μη κατάρτισης των απαιτούμενων οικονομικών καταστάσεων, που απαιτούν κύρια ασφαλιστική διελίδα για μια διαφανή και ορθή δημοσιονομική διαχείριση».

Προβλήματα εντοπίστηκαν και σε επίπεδο σχεδιασμού του τρόπου αξιοποίησης των κληροδοτημάτων, καθώς οι περισσότεροι φορείς δεν εκκίνησαν σχέδια διαχείρισης και αξιοποίησης, με αποτέλεσμα μέρος των κοινοφελών περιουσιών να παραμένει αναξιοποίητο. Σχετικά με την έκταση της αξιοποίησης ανά κατηγορία περιουσιακών στοιχείων διαπιστώθηκε ότι τρεις φορείς διαχείρισης, από τους έξι που ελέγχθηκαν συνολικά, προβαίνουν σε αξιοποίηση των καταθέσεων των κληροδοτημάτων που τους έχουν δοθεί με τη δημιουργία προθεσμιακών καταθέσεων, ενώ αναφορικά με τα ακίνητα, που συνιστούν την επικρατέστερη κατηγορία περιουσιακών στοιχείων των κληροδοτημάτων και την κύρια πηγή εσόδων, ο έλεγχος ανέδειξε ως κύρια μορφή αξιοποίησής τους την εκμίσθωση. Ενδεικτικά, το ΕΚΠΑ εκμισθώνει το 73% των ακινήτων που έχει από κληροδοτήματα, η Ακαδημία Αθηνών το 55%, το ΑΠΘ το 80%.

Αν και σε όλους τους φορείς διαχείρισης η πλειονότητα των

ακινήτων υπόκειται σε αξιοποίηση μέσω εκμίσθωσης, υφίσταται ένα σημαντικό ποσοστό ακινήτων που παραμένουν αναξιοποίητα κυρίως λόγω του συνθετού ή περιοριστικού ιδιοκτησιακού καθεστώτος τους (π.χ. πληθώρα συγκυρίων, διατήρηση από τον φορέα διαχείρισης μόνο της φιλής κυριότητας), αλλά και της εκτεταμένης φθοράς, σε συνδυασμό με την έλλειψη ρευστότητας για τη διενέργεια των απαραίτητων επενδύσεων ή και την έλλειψη ενδιαφέροντος στην αγορά και μειωμένη εμπορικότητα για παράδειγμα εξαιτίας της θέσης του ακινήτου σε υποβαθμισμένη περιοχή.

Κοινοφελείς δράσεις

Αδυναμίες παρουσιάζει και η εκτέλεση των κοινοφελών σκοπών των κληροδοτημάτων, ενώ δεν υφίσταται ουσιαστικός μηχανισμός τακτικής αποτίμησης των αποτελεσμάτων τους. Οι συνθετέστερες δράσεις που προβλέπουν τα κληροδοτήματα αφορούν υποτροφίες, βραβεύσεις, επιχορηγήσεις νοσηκομείων ή άλλων κοινοφελών φορέων, καθώς και τη χρηματοδότηση κυριακών έργων ή εξοπλισμού. Ωστόσο, κατά τη διετία που ελέγχθηκε δεν εκτελέστηκαν οι κοινοφελείς σκοποί σε 41 από τα 78 κληροδοτήματα, δηλαδή στο 53% των κληροδοτημάτων του ελέγχου.